

Νάξ. (Γαλανᾶδ.) Σάμ. άντράκλας ΔΒουτυρ. Μέσ' τοὺς ἀνθρωποφάγ. 54 άντρακλος Χίος

Ἐκ τοῦ οὐσ. άντρας καὶ τῆς μεγεθ. καταλ. -άκλας.

Ἄνῃρ μεγαλόσωμος, σωματώδης ἔνθ' άν. κ. ᾱ.: Ἔνας άντρακλας ἴσαμ' ἐκεῖ ἄνω Ἀρκαδ. Λέ τὰ βγάνεις πέρα μ' ἔνα άντρακλα σὰν αὐτὸ αὐτόθι. Τί άντρακλας! Κωνπλ. Αὐτὸς ὅμως ἦτανε ἕνας ψηλός, πολὺ ψηλός άντρακλας, ἕνας γίγαντας ΔΒουτυρ. Ἐπανάστ. ζώων 40. Συνών. ἰδ. ἐν λ. άντρακαρᾶς.

άντρακλεά ἡ, άντραχλεά Εὔβ. — ΠΓενναδ. Γεωργ. γλωσσ. 2 — Λεξ. Βλαστ. άνδραχλεά Εὔβ. (Αἰδηψ.) άνδραχνεά Σαμοθρ. άντράχνεα Πόντ. (Σούριμ.) άντρακλεά Πελοπν. (Μάν.) Χίος άντράκλεα Πόντ. (Τραπ.) άνδρακλεά Μεγίστ. άνδρακλεά Ρόδ. άντρουκλεά Κύπρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. άντράκλα (II) κατὰ τὰ εἰς -εᾶ ὄν. φυτῶν.

Ἀντράκλα (II) 1, ὁ ἰδ. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τύπ. Αντρουκλεά Κύπρ. Ανδραχλεάς ὁ, Χίος Ἀχλαντρεάς Χίος

άντράκλι τό, (I) άντράκλιν Πόντ. (Οἶν.) άντράκλι Ἡπ. (Δρόβιαν.) άνδράχλι Εὔβ. (Ὁρ.) Μέγαρ. ἰδράχλι Μέγαρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. άντράκλα (I).

Ἀντράκλα (I), ὁ ἰδ.

άντράκλι τό, (II) ἀμάρτ. άνδράκλι Λευκ. άνδράχλιον Λήμν. άντρούκλιν Κύπρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. άντράκλα (II).

1) Ἀντράκλα (II) 1, ὁ ἰδ., Κύπρ. Λευκ.: Πάμε νὰ κόψουμε ἰδράκλια Λευκ. β) Ὁ καρπὸς τῆς άντράκλας (II) 1 Κύπρ.: Ἄσμ.

Τ' άντρούκλια καὶ τὰ κούμαρα βκαίν-νουν εἰς τὸν Ἀκάμαν, ἀφ' οὔτ' ἀποχωρίστημεν, ἔν μοῦ ἔλειπεν τὸ κλάμαν.

Συνών. *άντρακλόμηλο, κούμαρο. 2) Εἶδος ἀκάνθης μὲ κόκκινον καὶ εὐώδη χυμόν, ὅστις χρησιμοποιεῖται διὰ τὸ βάψιμον τῶν ἀβγῶν Λήμν.

άντρακλίδα ἡ, Νάξ. — ΠΓενναδ. 114 ΘΧελδράιχ. 36 άνδρακλίδα Πάρ. άνδρικλίδα Θήρ. Νάξ. Σίφν.

Ἐκ τοῦ οὐσ. άντράκλα (I) καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ίδα. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

1) Ἀντράκλα (I), ὁ ἰδ., ἔνθ' άν. 2) Πεπλὶς ἡ κοινὴ (perlis portula) τῆς τάξεως τῶν λυθροδῶν (lythraceae) ΘΧελδράιχ 36

άντρακλίτης ὁ, Χίος (Λιθ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. άντράκλα (I) καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ίτης.

Εἶδος μουγγρεῖοῦ, γόγγρου ὁμοίου κατὰ τὸ φαιὸν χρῶμα πρὸς άνδράχνην.

άντρακλοκουμαρῆ ἡ, άντροκουμαρῆ Λεξ. Ἐλευθερουδ. Πρω. Δημητρ. άντροκουμαρῆ Στερελλ. (Ἀκαρναν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. άντρακλοκούμαρος κατὰ τὰ εἰς -εᾶ ὄν. φυτῶν. Τὸ άντροκουμαρῆ κατ' ἄνομ.

Ἀντρακλοκούμαρος, ὁ ἰδ.

άντρακλοκούμαρος ὁ, ἀμάρτ. άντραχλοκούμαρος Εὔβ. (Κύμ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. άντράκλα (II) καὶ κούμαρος.

Κόμαρος ἡ άνδράχλη (arbutus andrachne). Συνών. ἰδ. ἐν λ. άντράκλα (II) 1.

***άντρακλόμηλο** τό, άντρουκλόμηλον Κύπρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. άντράκλα (II) καὶ μῆλο.

Ὁ καρπὸς τῆς άντράκλας (II) 1. Συνών. άντράκλι (II) 1 β.

άντρακλοσαλάτα ἡ, Ἀθῆν. κ. ᾱ.

Ἐκ τῶν οὐσ. άντράκλα (I) καὶ σαλάτα.

Σαλάτα ἀπὸ άντράκλαν (I).

άντράκος ὁ, Πελοπν. (Λάστ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. άντρας καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -άκος.

Ἀνῆρ: Ἄσμ.

Ἄγιε μ' Γεώργι, | βλόγα τὸ διακομιαχώρι

καὶ γύλα τοὺς άντράκους μας | τοὺς διακομιαράκους μας.

άντραρος ὁ, Λεξ. Βλαστ. άντραρους Λέσβ.

Μεγεθ. τοῦ οὐσ. άντρας διὰ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -αρος.

Ἀνῆρ μεγαλόσωμος. Συνών. ἰδ. ἐν λ. άντρακαρᾶς.

άντρας ὁ, κοιν. καὶ Πόντ. (Ἄμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ. ᾱ.) Τσακων. άνδρας πολλαχ. άδαας Σαμοθρ. άντρα Ἀπουλ. Καλαβρ. (Μπόβ.) Καππ. (Ἀραβάν.) Πληθ. άδριοι Ἰμβρ. άδιο Λήμν. άδεο Μακεδ. (Γκιουβ.) Τήν. άντροῦδες Πόντ. (Κερασ. Ὁφ. Τραπ. Χαλδ.) άντροῦδοι Πόντ. άδρουδ' Προπ. (Κύζ.)

Τὸ μεσν. οὐσ. άντρας, ὁ ἐκ τοῦ ἀρχ. ἀνῆρ.

1) Ὁ ἀνῆρ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν γυναῖκα κοιν. καὶ Ἀπουλ. Καλαβρ. Καππ. Πόντ. (Ἄμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ. ᾱ.) Τσακων.: Ἀντρες καὶ γυναῖκες μαζί κοιν. Ἦσαν ντύο, άντρα τσαὶ γυναῖκα τσαὶ ἀγαπᾶτο πολὺ πολὺ (ἐκ παραμυθ.) Ἀπουλ. || Παροιμ. Κομμάτιν άντρας, ὀλάκερη γυναῖκα (τῆς γυναικὸς ἀνώτερος ὁ ἀνῆρ) Κάρπ. 2) Ὁ ἀνῆρ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν νεανίαν ἢ παιῖδα, ὁ φθάσας εἰς ἀνδρικὴν ἡλικίαν κοιν.: Αὐτὸς δὲν εἶναι πρὸς παιδί, εἶναι άντρας κοιν. Ὅσο εἶσαι παιδί, πρέπει νὰ σὲ θρέφουν οἱ γονεοὶ σου, ἀφοῦ ὅμως γίνῃς άδρας, τότε ἔχεις χρέος εἶναι νὰ τρέφῃς τοὺς γονεοὺς σου Κεφαλλ. 3) Ἐπιθετικ., γενναῖος, ἀνδρεῖος κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ.): Ἀν εἶσαι άντρας, ἔβγα ὄξω. Ἐδειξε πῶς εἶναι άντρας κοιν. Νά 'σι άδρας μὲ τὰ οὐλα σ' Λέσβ. (Πάμφιλ.) Εἶναι άδρας, εἶναι ἀπὸ το' άδρες άδρας (γενναιότατος μεταξὺ γενναίων) Λευκ. || Παροιμ. φρ. Ὁ καθένας ἔχει τὸν άδρα του (ἔχει τὸν γενναιότερόν του) Κρήτ.

4) Ὁ σύζυγος κοιν. καὶ Ἀπουλ. Καλαβρ. Καππ. Πόντ. (Ἄμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ. ᾱ.) Τσακων.: Ἀντρας καλός, μὰ ἔχει γυναῖκα κακειά. Αὐτὴ εἶναι χήρα, δὲν ἔχει άντρα. Τὴν δεῖνα τὴν ἔδιωξεν ὁ άντρας της κοιν. Ἀπόμ'να χὼς άδαα κὶ χὼς πιδιά (χὼς—χωρίς) Σαμοθρ. || Φρ. Ἀντροῦ πρόσωπον νὰ μὴν ἐλέπης! (εἶθε νὰ ζήσης ἀγάμος! Ἀρά) Κερασ. || Παροιμ.

Ἀντρα θέλω γιὰ τὸ βράδυ | κὶ ἄς μὴν ἔχ' ὁ λύχνος λίδι (ἐπὶ νεάνιδος ἡ ὁποία δὲν ἀποκρύπτει τὴν σφοδρὰν πρὸς γάμον ἐπιθυμίαν της). Ἀντρα θέλω κὶ ἄς εἶναι καὶ κούτσουρο (συνών. τῇ προηγουμένῃ). Ἀντρα ἀπὸ σοὶ καὶ σκυλλὶ ἀπὸ μαντρι (μεγάλως ἐκτιμᾶται ἡ καλὴ καταγωγή τοῦ συζύγου) σύνηθ. Ἀντρα μου, βοήθειά μου καὶ σκέπη καὶ χαρὰ μου (ὁ σύζυγος εἶναι προστάτης καὶ καύχημα τῆς συζύγου) Ψαρ. Κόρη μου, κατὰ τὸν άδρα σου νὰ σεῖται κ' ἡ ποδεά σου (κατὰ τὴν ἀξίαν τοῦ συζύγου ἐπιτρέπεται ἡ σύζυγος νὰ κομπάζῃ) Κρήτ. κ. ᾱ. Κάλλιο άντρα μ' ἔνα μάτι πέρι μ' ἔνα παιδί (εἶναι δυσάρεστον τὸ νὰ ὑπανδρεύεται μία γυναῖκα χῆρον ἔχοντα τέκνον) Πελοπν.

Σ' τ' άντροῦς τὰ κομποδέματα καυτοῦται ἡ γυναῖκα (ἡ εὐτυχία τῆς συζύγου ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς εὐημερίας τοῦ συζύγου της) Σκυρ.

Ἀντραν κὶ ἄλογον ποῦ κ' ἔδει | 'ς σὴν παρίβαν ντ' ἔργον ἔδει; (ἡ μὴ ἔχουσα σύζυγον καὶ ἄλογον τί ἔργον ἔχει εἰς τὴν

προπομπήν; Ἐπὶ τοῦ θέλοντος νὰ εἰσέλθῃ εἰς κοινωνικὸν περιβάλλον ἀνώτερον τῆς κοινωνικῆς του τάξεως) Πόντ. || Ἄσμ.

Καὶ ὅς τοῦ κυροῦ μ' ἀκκούμπησα καὶ ὅς τ' ἀδερφοῦ μου πῆγα, μὰ σὰν τ' ἀντρός τῇ συντροφίᾳ συντρόφεψι δὲν εἶδα.

Ψαρ.

Ἀπὸ τὰ χιτὲς ὡς σήμερα λείπ' ἄντρας μου ὅς τὸ μύλο, γιὰ πέστε μου, γειτόνισσες, νὰ παντρευτῶ ἢ νὰ μείνω!

Πελοπ. 5) Ἐπιθετ., ὄρθιος, εὐθυτενής, ἐπὶ λίθου στηνομένου ἐν τοῖς ἀγροῖς Κύθν. : Στήστε τὴν πέτρα ἄδρα. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων Νίσουρ.

άντρατος ἐπίθ. Χίος

Ἐκ τοῦ οὗς. ἄντρας καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. - ἄτος.

Θαυραλέος : Αὐτὸς εἶναι ἄντρατος. Μ' αὐτὸν τὸν ἄντρατο πῆγες, βρέ, νὰ τὰ βάλῃς;

άντρατσος ὁ, ἁμάρτ. ἄντρατσος Ἡπ.

Ἐκ τοῦ οὗς. ἄντρας καὶ τῆς μεγεθ. καταλ. - ἄτσος.

Ἐφηβος ἢ παῖς ἔχων σωματικὴν διάπλασιν ἀνδρός : Δὲν ντρέπεσαι κονιζάμον ἄντρατσος καὶ κάθῃσαι καὶ παίζεις μὲ τὰ φίδινα (παιδάκια) ;

* **άντρας** ἢ, ἄδρε Δ.Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὗς. ἄντρας. Πβ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2, 245.

Ὁσμὴ ἀποδιδομένη ἐκ τοῦ σώματος ἀνδρός : Ἄδρας ποῦ νὰ βγάγῃ ἄδρε.

Ἄντρας ὁ, Πελοπ. κ. ἁ. Ἄντρας Εὐβ.(Κάρυστ.) Ἡπ. (Ἄρτ. Ζαγόρ. Τσαμαντ.) Θράκ. Μακεδ. Πελοπ.(Κορινθ.) Στερελλ. (Ἀγρίν. Αἰτωλ. Γαρδίκ.) Ἄδρας Εὐβ.(Αἰδηψ.) Θεσσ. (Ἀλμυρ. Καλαμπάκ.) Πελοπ. (Λακων. Οἶν.)

Ἐκ τοῦ μεταγν. κυρίου ὄν. Ἄνδρας.

1) Ὁ μὴν Νοέμβριος (διὰ τὴν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου ἑορτὴν τελουμένην τὴν 30ὴν τοῦ μηνὸς τούτου) Θράκ. Στερελλ. (Ἀγρίν.) 2) Ὁ μὴν Δεκέμβριος (ὡς εὐθὺς μετὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου ἀρχόμενος) Εὐβ.(Αἰδηψ. Κάρυστ.) Ἡπ. (Ἄρτ. Ζαγόρ. Τσαμαντ.) Θεσσ.(Ἀλμυρ. Καλαμπάκ.) Μακεδ. Πελοπ. (Κορινθ. Λακων. Οἶν. κ. ἁ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Γαρδίκ.) : Γνωμ. Ἄδρας, ἀδρειώνεται ἢ μέρα (αὐξάνει ἢ ἡμέρα) Οἶν.

Ἄδρας ἀδρειώνεται, ἢ μέρα μεγαλώνει, τὰ κομμάτια σώνονται καὶ ἢ κοιλιὰ μαζώνει

(διότι κατὰ Δεκέμβριον ἢ ἡμέρα αὐξάνει) Πελοπ. (Λακων.) Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀνακατώνω μετοχ. ἀνακατωμένος 1 γ.

Πβ. ἄγλ. - Ἄντρας.

άντρεα ἢ, κοιν. ἄδρεα Κεφαλλ. Μύκ. Πελοπ. (Μάν.) κ. ἁ. ἄντρεα πολλαχ. ἄντρεα πολλαχ. ἄδρεα Α.Ρουμελ.(Σωζόπ.) Ἰθάκ. Κρήτ. Σύμ. ἄδρεα Κέρκ. Κρήτ. ἄντρα Μακεδ. ἄδρεγια Κρήτ. Λέσβ.(Πάμφιλ.) ἄντρεικιά Κύπρ. ἄντρε Ἰκαρ. ἄδρε Δ.Κρήτ.

Τὸ μεσν. οὗς. ἄντρεα, ὁ ἐκ τοῦ ἀρχ. ἀνδρεία. Καὶ ὁ τύπ. ἄντρεα μεσν. Ὁ τύπ. ἄντρεικιά ἐκ τοῦ ἄντρεγια. Πβ. ΧΠαντελίδ. Φωνητ. 52. Περί τῶν τύπ. ἄντρε καὶ ἄδρε ἰδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 1, 341 καὶ 348.

1) Γενναϊότης, ρωμαλεότης κοιν. : Ὁ δεῖνα ἔδειξε μεγάλην ἄντρεα. Ἡ ἄντρεα του ἔγινε ξακουστή ὅς ὅλο τὸν κόσμον κοιν. Νεὸς ἀπάνω ὅς τὴν ἄντρεα του (εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἀνδρικῆς του δυνάμεως) Ρόδ. || Παροιμ. Ἡ πολλὴ ἄδρεα ῥημιά σπιθοῦ (ἢ ἐπίδειξις ἀλογίστου ἀνδρείας ἐκ μέρους μέλους οἰκογενείας τινὸς ἐπιφέρει πολλάκις τὴν καταστροφὴν αὐτῆς) Κρήτ. || Γνωμ. Ἡ τέχνη νικᾷ τὴν ἄντρεα (ἐπὶ τῆς ὑπεροχῆς τῆς τέχνης ἐναντι τῆς σωματικῆς ἰσχύος) πολλαχ.

Ἡ παντρεὰ θέλει ἄντρεα (αἱ πολλαπλαῖ ἀνάγκαι τῆς οἰκογενείας ἀπαιτοῦν εὐψυχίαν) Πελοπ. (Δημητσάν.) || Ἄσμ.

Φάε, πουλλί, ἀπ' τὴ νρότη μου, φάε κι ἀπ' τὴν ἄδρεα μου Ἰθάκ. κ. ἁ.

Σῦρ', ἄδρεα μου, ὅς τὸ καλὸ κ' ἐγὼ ὅς τὸ καταβόδιον, φτάνει ὅσο σὲ χάρηκα τὴν σαραντα χρόνια

Α.Ρουμελ. (Σωζόπ.)

Ἡ μιὰ τρανάει μὴ τὴν ἄντρα κ' ἢ ἄλλ' μὴ τὴν ἀνέσια Μακεδ. Συνών. ἄντρειάδα, ἄντρεισύνη, ἄντρεϊότη, παλληκαριά, παλληκαρσύνη. 2) Νόσος αἰφνιδίως ἐμφανιζομένη μετὰ σπασμῶν Πελοπ. (Λακων.)

άντρεϊα ἐπίρρ. Ζάκ.

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. ἄντρεϊος.

Γενναίως, ἀνδρείως : Ἐπολέμησε τόσο ἄντρεϊα ποῦ τὴν ἐκάμανε ἀξιωματικὸ, χωρὶς νὰ ξέρουνε πὼς εἶναι γυναῖκα. Συνών. ἄντρειωμένα, ἄντρήσια, ἄντρήσιμα, ἄντρεικια 2, ἄντρεϊστικά, παλληκαρήσια, παλληκαριάτικα.

άντρειάδα ἢ, ἁμάρτ. ἄδρειάδα Σάμ. ἄδρεάδα Σάμ.

Ἐκ τοῦ οὗς. ἄντρεϊα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. - ἄδα (Ι).

Γενναϊότης, θάρρος : Ἐχασε τὴν ἄδρειάδα του. Μωρέ, ἄδρεάδα ποῦ ἔχε νὰ πᾶ νὰ κλέψῃ μέρα μεσημέρι! Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄντρεϊα 1.

άντρειανὸς ἐπίθ. Πελοπ. (Καρδαμ.) ἄδρειανὸς Πελοπ. (Λακων. Μάν.)

Ἐκ τοῦ οὗς. ἄντρεϊα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. - ανός.

Ὁ ἐκ γενναίου καὶ εὐγενοῦς οἴκου καταγόμενος ἐνθ' ἄν. : Ἀπὸ ἄντρειανῆ γενεᾶ Καρδαμ. || Ἄσμ.

Νὰ μὴ ζητᾷς τέτοια δουλειά, | γιὰτ' εἶμαι ἀπ' ἄδρειανῆ γενεᾶ Μάν.

Ἐ, τώρα ἀζίζει καὶ φελᾷ, | ἂν εἶσαι ἀπ' ἄδρειανῆ γενεᾶ αὐτόθ.

* **άντρειαρχιά** ἢ, ἄντρειαρχὰ Κύπρ. (Καρπασ.)

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. ἄντρεϊος καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. - αρχιά.

Ἀνδρεία, γενναϊότης : Ἄσμ.

Πάνω ὅς τὲς παιδικιwsύνες σου, πᾶ ὅς τὲς παλ-ληκαρχές σου, πᾶ ὅς τὲς ἄντρεϊκwsύνες σου, πᾶ ὅς τὲς ἄντρειαρχές σου.

άντρειεύω πολλαχ. ἄντρειεύου Μακεδ. (Σέρρ.) ἄντρειεύω πολλαχ. ἄδρειεύω Κρήτ. ἄντρεύω Ἀθῆν. ἄδρεύω Κρήτ. Μέσ. ἄντρειεύομαι πολλαχ. ἄντρειεύομαι πολλαχ. ἄδρειεύομαι Εὐβ.(Αἰδηψ.) Κέρκ. Κεφαλλ. Κύθηρ. ἄδρειεύομαι Πελοπ. (Λακων.) ἄδρειεύομαι Θράκ. (Αἰν.) Σάμ. ἄδρειεύομαι Κρήτ. ἄδρεύομαι Α.Ρουμελ. (Φιλιπούπ.) Θεσσ. (Ζαγορ.) ἄντρεύομαι Κάρπ. ἄδρεύομαι Κρήτ. ἄδρειεύομαι Πελοπ. (Λακων.)

Τὸ μεσν. ἄντρειεύω. Οἱ τύπ. ἄντρειεύω καὶ ἄντρεύω καὶ ἐν Ἐρωτοκρ. Α 106, 317, 2062 κ. ἁ. (ἐκδ. ΣΞανθοῦ.) Τύπ. ἄντρειεύομαι παρὰ Βλάχ.

1) Γίνομαι ἀνδρεῖος, γενναῖος πολλαχ. : Αὐτὸς ἄντρεύτη καὶ λεοντάρησε Κάρπ. || Ἄσμ.

Γυναῖκα του σὰ δό μαθε, σὰν ἄδρας ἄδρειεύτη

Κρήτ. β) Προσποιοῦμαι τὸν ἀνδρεῖον Κάρπ. Πελοπ. (Βυτίν.) : Μὴ ἄντρειεύσαι! Βυτίν. || Παροιμ. Ὁ γέρος κι ἂν ἄντρεύεται ὅς τ' ἀνήφορον ποστένεται Κάρπ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀναματσώνω Β 2, ἀναντρειώνω 2 καὶ ἀνατσουλώω 2 γ. 2) Συγκεντρῶ, καταβάλλω πάσας τὰς δυνά-

